

IKÄINSTITUUTTI

Mies voimaantuu yksin, yhdessä ja yhteiskunnan tuella

- Merkitykselliset kokemukset, miehinen vertaistuki ja toimijuuden rakentaminen nykymaailmassa.**

Kouvola, 9.5.2012

FT, tutkija, Arto Tiihonen

Sisältö

- Miehen voimaantuminen yksin: kokemuksellisuuksien merkitys ja mahdollisuudet
- Mies voimaantuu yhdessä: vertaistuen, lähimmäisvastuun ja vapaaehtoistoiminnan voima
- Mies voimaantuu yhteiskunnan tuella: kokemuksellisuudet yhteiskunnan eri sektoreiden toiminnassa

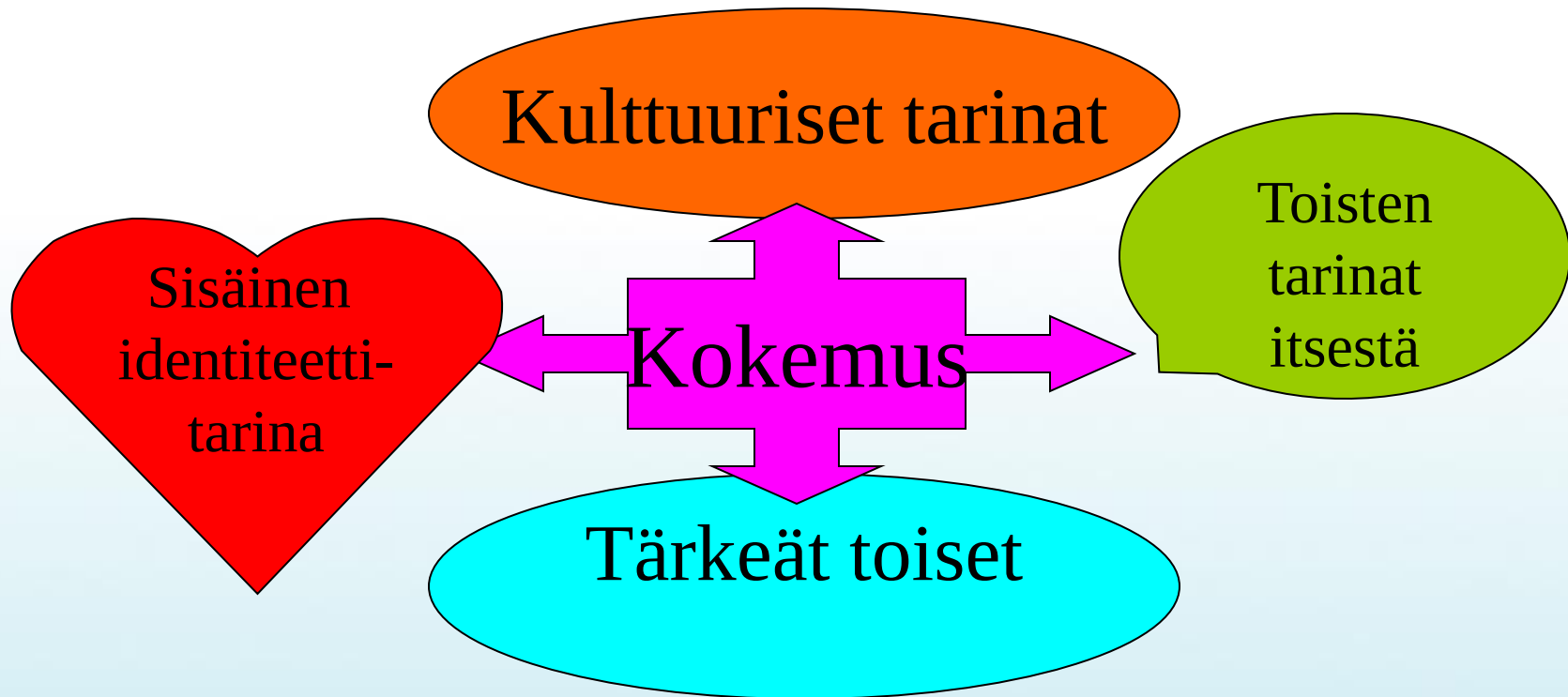

Kokemukset ja identiteetin rakentaminen

- Identiteetin rakentumisessa ja rakentamisessa on kyse aktuaalisista, usein ruumiillisista ja kokonaisvaltaisista, kokemuksista, joilla on muita suurempi merkitys ihmiselle, koska ne kertovat jotakin hänen ”ominaislaadustaan”. Jotta kokemuksesta tulisi merkittävä, on sille rakennuttava yksilöllinen kulttuurinen merkitys, joka syntyy vuorovaikutuksessa (Tiihonen 1992; 2002)
 - itselle läheisten ihmisten - ”tärkeät toiset” (significant others) kanssa, ja heidän kertomistaan tarinoista ko. hlöstä
 - kulttuuristen tarinoiden – mitä yhteiskunnassa ja kulttuurissa pidetään tärkeänä ja mitä vähemmän tärkeänä – kanssa
 - oman sisäisen identiteettitarinan – joka kertoo meille kuka minä olen ja miksi – kanssa

Kokemukset ja identiteetin rakentaminen

Kokemuksellisuuden laatuja

Kokemuksellisuudet	Laatu	Perusta
Elämyskokemus	passiivinen	oma mielihyvä
Merkityksellinen identiteettikokemus	merkityksellinen	ymmärrys itsestä ja maailmasta
Osallisuuskokemus	aktiivinen	vaikutus omaan elämään
Toimijuuskokemus	vaikuttava	vaikutus toisten elämään

Vertaiskokemus ja sen voima

- Vertaiskokemus on useimmiten tulkittu kokemukseksi, jonka voi saada kun kohtaa toisen samanlaisen kokemuksen omaavan ihmisen ja voi jakaa yhteisiä tunteita, tapahtumia, tilanteita ja tulee siten ymmärretyksi tavalla, joka muille on vaikeaa. Tämän on todettu voimaannuttavan ihmisiä.
- Vertaiskokemuksen voimasta todistavat lukemattomat vertaistuen muodot ryhmistä Internetryhmiin tai toisaalta ajatus siitä, että koko tiedonvälityksen pitäisi tulevaisuudessa perustua vertaistietoon esim. sosiaalisen median ennakoimalla tavalla.

Kokemuksellisuudet ja vertaiskokemus

- Vertaiskokemuksessa voimme siis
 - 1) Eläytyä ja kokea elämyksellisesti samaistumisen, tunnistamisen, tunnetilan tai tapahtuman, tilanteen, elämyksen
 - 2) Kokea identiteetin merkityksellisen muutoksen eli muuttua uuden vertaisryhmäni jäsenen kaltaiseksi: ”olen alkoholisti, eroisä, masentunut etc.” Olen yksi heistä ja meitä on muitakin.
 - 3) Kokea olevani osallinen jossakin itseäni suuremmassa; kuulun kohtalotovereiden joukkoon, olen intressiryhmän jäsen, jolla on yhteiskunnassa oma, erillinen äänensä
 - 4) Kokea toimijuutta ja tukea toimijuuteeni voimalla käyttää yhteiskunnan erilaisia tukirakenteita (vapaaehtoisia, julkisia, yksityisiä) ja palveluja ja voin vaikuttaa asioihin uudesta identiteetistäni ja vertais- tai viiteryhmästäni käsin

Vertaiskokemuksesta vertaisasemaan

- Vertaiskokemuksen ja vertaistuen kautta haavoitettu ihminen voi nousta toimijaksi ja vertaisasemansa kautta yhteiskunnallisten rakenteiden, toimintojen ja palvelujen käyttäjäksi ja muokkaajaksi
 - 1) Voi ja osaa hakea tukea läheisiltä, perheiltä, naapureilta, koska muutkin samassa asemassa olevat tekevät niin
 - 2) Osaa käyttää julkisia palveluja, koska on kuullut muiden vertaisten kautta, mitä on tarjolla ja mihin on oikeus
 - 3) Osaa hakeutua vapaaehtoisjärjestöjen puoleen a) toimiakseen itse vapaaehtoisena (mm. vertaistukena) ja b) saadakseen vapaaehtoisten tukea ja apua tilanteeseensa
 - 4) Oppii käyttämään myös yksityisiä palveluja tarvittaessa

Mies voimaantuu yhdessä: vertaistuen ja vapaaehtoistoiminnan voima

Lähimmäinen vapaaehtoistoiminnassa

- Vapaaehtoistoiminnan kenttä tarjoaa erilaisia lähimmäisen positioita tai rooleja, joissa lähimmäisvastuu vaihtelee
 - ”Jalkapallovanhempi”: Lähimmäisvastuu laajenee koskemaan kaikkia joukkueen pelaajia/vanhempia
 - ”Plankummi”: Lähimmäisvastuu koskee yksilöä ja hänen yhteisöään eri puolella maailmaa ilman kasvokkaista kohtaamista
 - ”Ulkoiluystävä/kulttuurikaveri”: Lähimmäisvastuu tukihenkilönä, jolla suuri, mutta tilanteinen lähimmäisvastuu

Lähimmäinen vapaaehtoistoiminnassa

- ”Sijaisvanhempi”: Lähimmäisvastuu suuri, intensiivinen ja pitkäkestoinen, muuttuu ajan kuluessa vertaisuudeksi.
- ”Miesten vertaistukiryhmä”: Lähimmäisvastuu toverillista, kokemusten ja tunteiden jakamista ja sanoittamista.
- ”Omaishoitaja”: Lähimmäisvastuu suuri, intensiivinen ja pitkäkestoinen, muuttuu ajan kuluessa hoitajuudeksi.

Harmaa alue lähimmäisvastuussa

- Lähimmäisvastuun osoittaminen on taitolaji:
 - Voiko naapurin lasten toimiin puuttua tai oppilaiden toimiin vapaa-ajalla tai potilaan toimiin hoitosuhteen ulkopuolella?
 - Olemme herkkiä asettamaan rajoja lähimmäisvastuulle, jos se mahdollisesti loukkaa ihmisten integriteettiä ja autonomiaa
 - Lähimmäisvastuuta osoittava ihminen joutuu nykyään perustelemaan tekoaan, ettei vain tule loukanneeksi, häirinneeksi tai jopa syytetyksi häirinnästä ja jopa ahdistelusta.

Lähimmäisvastuun taito

- Pitää osata mennä läheistä lähelle, mutta pitää osata myös irrottautua
 - Yhä useammissa työtehtävissä, mutta myös vapaaehtoistoiminnassa, vaaditaan affekti- ja emootiokykyjä – silti tavallisen kansalaisen lienee kaikkein vaikeinta olla lähimmäinen tuntemattomalle kanssaihmiselle
 - Kyse on myös identiteettityöstä ja mahdollisista eri roolien osaamisesta ja hallinnasta: läheinen, vertainen, vanhempi, hoitaja...

Kokemuksellisuudet ja vapaaehtoistoiminta

Yhteisöllisyyden/ kokemuksellisuuden muoto	Elämyskokemus	Merkityksellinen kokemus	Osallisuuskokemus	Toimijuuskokemus
Urheiluharrastus (j)	5	4	4	3
Urheiluharrastus (y)	4	4	2	3
Harrastajateatteri	4	4	3	4
Uskonnollinen toiminta	2	4	4	2
Metsästysseura	3	3	2	3
Martat	2	2	3	4
4H	1	2	2	4
Partio	2	3	4	5
Kuorolaulu	3	2	4	2
Bänditoiminta	4	3	3	4
Talkoot	2	2	4	5
Aatteellinen toiminta	2	2	4	5

Kokemuksellisuus järjestöissä

- Elämysten lisäksi olisi huomioitava entistä paremmin järjestöjen perinteiset vahvuudet merkityksellisten kokemusten (kuka minä olen, miksi teen asioita niin kuin teen), osallisuuskokemusten (mihin minä kuulun, mikä merkitys on yhteisöllisyydellä) ja toimijuuskokemusten (mitä minä voin tehdä toisten – ja samaalla itseni - hyväksi) mahdollistamisessa ja rakentamisessa

Mies voimaantuu yhteiskunnan tuella:
kokemuksellisuudet yhteiskunnan eri
sektoreiden toiminnassa

Yhteiskunnan eri sektoreiden vastuista

- Ajatuksena tässä tarkastelussa on se, että historian saatossa erilaiset toiminnot (lasten ja vanhusten hoito, päihdetyö, liikuntapalvelut jne.) on suomalaisessa yhteiskunnassa päätetty antaa jollekin sektorille eikä tämä keskustelu koskaan lopu vaan sitä käydään jatkuvasti.
- Seuraavassa erittäin karkea taulukko siitä, miten tilanne on tällä hetkellä. Jako-osuudet kuvaavat vastuuta, joka ei ole suoraan verrannollinen rahoitukseen, vaan esimerkiksi ”kasvatusvastuuseen”, ”lähimmäisvastuuseen” tai vaikkapa ”työnantajien vastuuseen työntekijöistään”

Vastuiden (myös lähimmäisvastuiden) jakaantuminen

- Taulukossa olen jakanut vastuut seuraavasti:
 - 1 = yksityissektori, yritykset
 - 2 = julkinen sektori, kunnat & valtio
 - 3 = kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan sektori
 - 4 = kotitaloudet ja perheet
 - 5 = yksilöt itse
- Väestön olen jakanut kahdeksaan eri ikäryhmään, jotta tarkastelu tavoittaisi näiden ryhmien erityispiirteet hienovaraisemmin kuin yleisemmät tarkastelut.
- Vastuut olen arvioinut prosentteina niin, että jokaisen rivin summa on 100%. Prosenttiluvut ovat tietysti vain suuntaa-antavia.

Vastuiden jakautuminen ikäryhmittäin

Sektori/ Ikäryhmä	1. Sektori	2. Sektori	3. Sektori	4. Sektori	Yksilöt
lapset 0-7	5	40	5	50	0
nuoret 7-18	10	30	30	30	0
nuoret aikuiset 18-25	20	20	20	20	20
keski-ikäiset 25-45	20	10	10	40	20
ikääntyvät 45-60	30	15	15	30	10
3. ikä: 60-75	20	20	20	20	20
4. ikä: 75-85	15	40	20	25	10
5. ikä: 85-	10	60	10	20	0

Vastuiden jakautuminen toimintojen pohjalta

Sektori/ Teema	1. Sektori	2. Sektori	3. Sektori	4. Sektori
Liikunta	20	15	55	10
Kulttuuri	30	40	20	10
Sosiaali	10	50	20	20
Terveys	20	60	15	5
Nuoriso	20	30	40	10
Ikääntyneet	10	50	20	10
Aatteelliset	20	30	40	10

Vastuiden jakaantumisen suuntia

- Kuntien vastuita lisätään lainsäädännöllä, mutta rahoituksen ongelmat ovat johtamassa väestön eriarvoistumiseen
- Yksityissektorin vastuuta palveluista ollaan lisäämässä mm. kilpailuttamalla, palveluseteleillä jne.
- Kolmannen sektorin toivotaan ottavan vastuuta varsinkin ennaltaehkäisevästä työstä, mutta myös lasten, nuorten ja vanhusten palveluista
- Myös kodeille, 4. sektorille ja yksilöille halutaan antaa lisää vastuuta mm. lasten hoidossa ja omaishoidossa

Esimerkkejä vastuunjakojen suunnista

- Lastenhoito:
4. sektori (kodit/perheet, äidit & isät ja sisarukset) > 1. sektori (piiat, kodinhoitajat) > 2. sektori, kunnat (lastentarhat, päiväkodit) > 1. sektori, yksityiset päiväkodit > 3. sektori (iltapäivätoiminta, harrastukset).
4 > 1 > 2 > 1 > 3
- Liikunta:
3. sektori (urheilu- ja liikuntaseurat) > 2. sektori (valtio, kunnat; liikuntapaikat, erityisryhmät) > 1. sektori (kuntosalit, palloiluhallit) > 4. sektori (terveysliikunta). **3 > 2 > 1 > 4**
- Kotihoito ja –palvelu:
4. Sektori (omaiset, läheiset) > 2. sektori (kunnat) > 1. sektori (palvelutalot, kotipalveluyritykset) > 3. sektori (kotipalvelu, perhehoito) > 4. sektori (omaishoito). **4 > 2 > 1 > 3 > 4**

Vastuunjakojen kehittymisen syitä

- Vastuunjakojen muutokset vuosikymmenten saatossa kuvastavat yhteiskuntapoliittisia linjanvetoja, joita nykyään on yhä vaikeampi ohjata ylhäältä päin.
- Yhteiskunnan eri sektoreiden oma aktiivisuus (mm. toiminnan ja palvelujen laatu/hinta) ja myös kyky yhteistyöhön toisten sektoreiden kanssa ohjaa tulevaa kehitystä rinnan lainsäädännön ja julkisen talouden/yksityisten talouksien resurssien kanssa

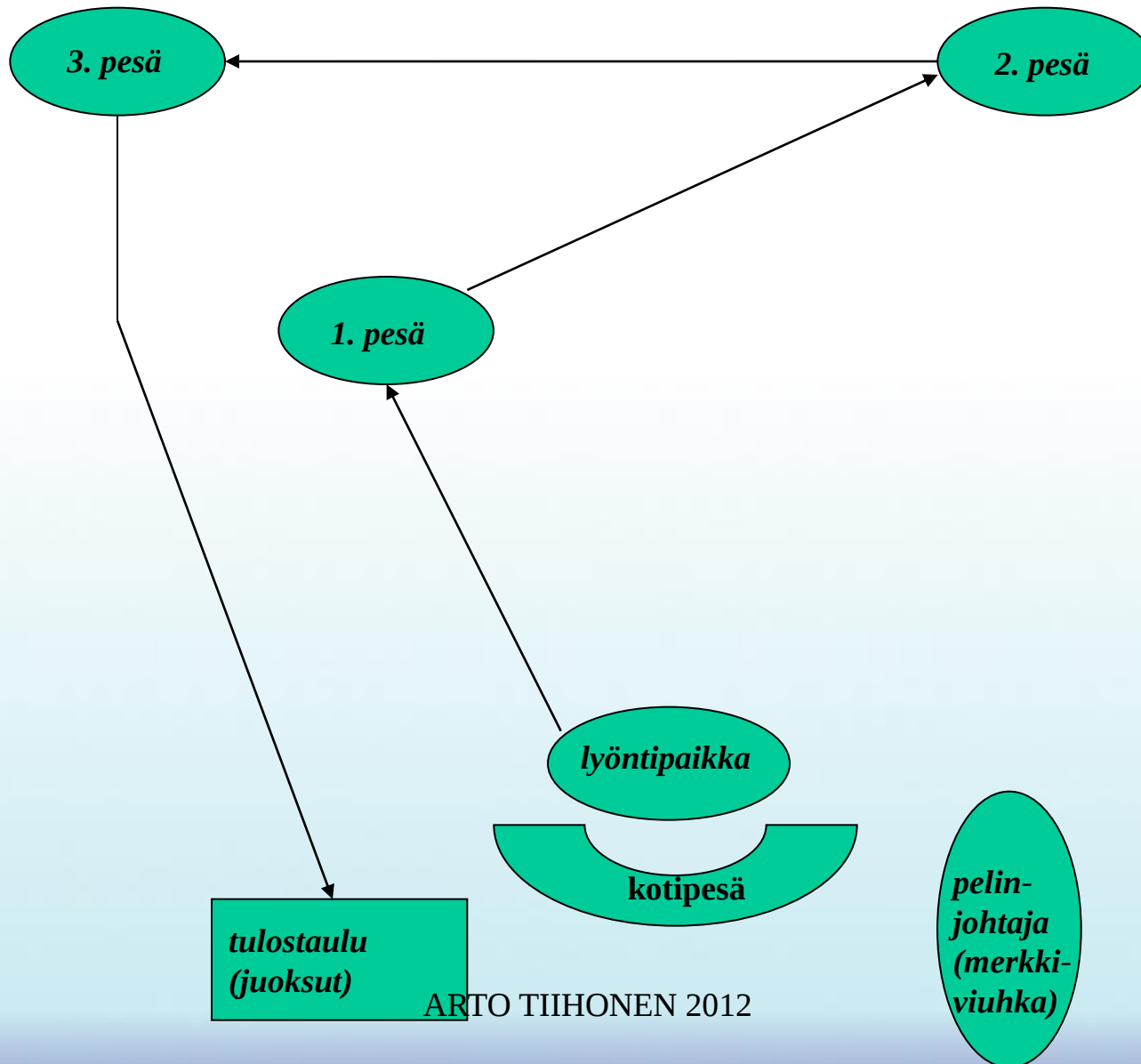

Kokemuksellisuudet ja yhteiskunnan eri sektoreiden tehtävät ja työnjako

- Seuraavassa pesäpallopeleä vertauskuvana käyttäen yhteiskunnan eri sektoreiden ja kokemuksellisuuksien voimaannuttava 'peli' (Pirnes & Tiihonen 2011)
- Vastaus siihen, miten yhteiskunnalliset toimijat voisivat hyödyntää kokemuksellisuuksia hyvinvoinnin edistämisessä ja ihmisten voimaannuttamisessa

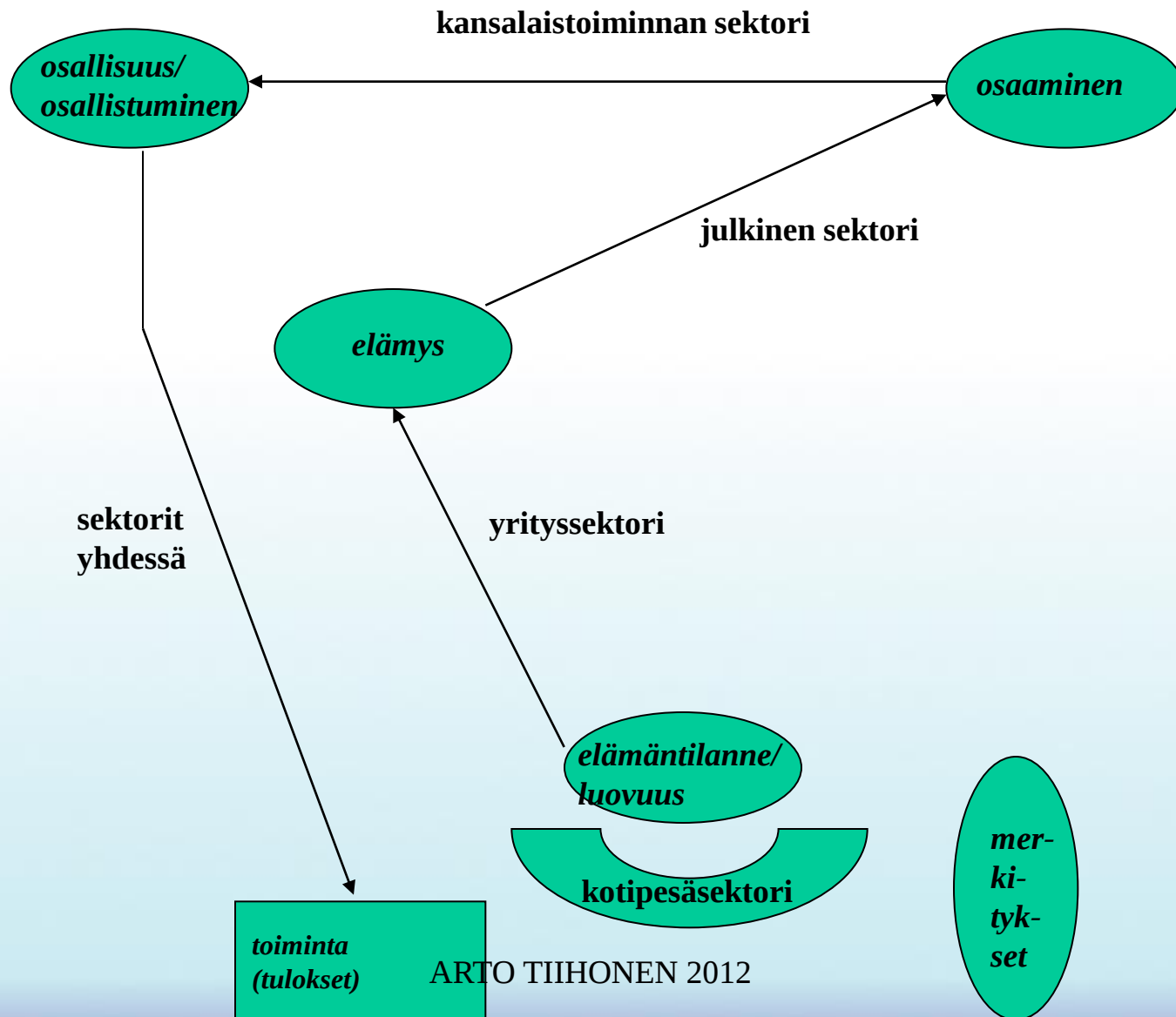

Metaforinen tulkintakehys: pesäpallo pelinä

Pesäpallo yhteiskuntapelin metaforana

Kokemuksellisuuden viitekehyksiä

Kokemuksellisuudet	Kenttä, sektori	Luonnehdintoja
Elämyskokemus	Kulttuuripalvelut, 1. sektori	”Kynnyksen ylitys”, ”kentälle pääsy”
Merkityksellinen Kokemus	Yhteisöllinen toiminta, 3. & 4. sektori	”Samaistuminen”, ”elämäntapa”, positiivinen kokemus”
Osallisuus-/osaamiskokemus	Osallistuva, ohjaava toiminta, 2., 3. & 1. sektori,	”Osaamisen kokemus”, ”taidon/taiteen alue”
Toimijuus-/luovuuskokemus	Esittäminen, refleksiivinen toiminta, 1-4. sektorit	”Uuden luominen”, ”arviointiin kykeneminen”

LIITE: SUOSITUKSIA VAPAAEHTOISTOIMINTAAN

Vapaaehtoistoiminta tulevaisuudessa

Toiminnan kehittämisen
mahdollisuuksista ja esteistä

Järjestöjen tulevaisuus haasteiden ja resurssien näkökulmista

- Seuraavassa lyhyt katsaus suurimpiin haasteisiin, joita eri väestöryhmillä on ja joihin 3. sektorinkin odotetaan vastaavan jotenkin
- Lyhyt kuvaus myös niistä väestöryhmistä, joilla olisi resursseja toimia järjestöissä ja niiden eri tehtävissä

Eri väestöryhmien suurimpia ongelmia

- Pienet lapset ja heidän vanhempansa (liikaa työtä, päihteitä, addiktioita, perheväkivaltaa): lastensuojelukysymykset, perheiden syrjäytyminen...
- 9-13 –vuotiaat varhaisnuoret, varsinkin pojat: häiriökäyttäytyminen, syrjäytyminen koulutuksesta, addiktiot, päihteet...
- 16-25 –vuotiaat nuoret (miehet): aikuistumisen ongelmat, ylipaino, uniongelmat, syrjäytyminen yhteiskunnasta...
- keski-ikäiset miehet: korkea sairastavuus, yksinäisyys, ennen aikaiset kuolemat...
- 3. ja 4. iän yksinäiset (naiset): yksinäisyys, masennus, syrjäytyminen ihmisistä, toiminnasta ja palveluista...

Resursseja omaavat väestöryhmät: esimerkiksi vapaaehtoistoimintaan

- Kolmasikäläiset, aktiiviset eläkeläiset: aikaa, osaamista, taloudellisia resursseja...
- Vajaatyölliset: osa työhalukkaita, mutta kohtaamisongelma (työtä eri paikkakunnalla) tai tehokkuusvaatimukset estävät tuottavan työn nykyisillä kriteereillä.
- 16-25 –vuotiaat, jotka työn ja koulutuksen ulkopuolella. Aikaa on, mutta mielekkyys puuttuu.
- osa 3. sektorin toimijoista (yhdistyksistä) toimii vajaateholla eri syistä (sukupolven vaihdos ei onnistu, innovaatiot puuttuvat jne.)
- hyvinvointipalveluita tarjoavilla järjestöillä ja yrityksillä olisi tilaa toimia (ja markkinoita), jos toiminta osattaisiin organisoida paremmin.

Yhteistyöllä eteenpäin

- Lopuksi esitän listan ”rajapintojen yli”, jossa vedän yhteen edellä esitettyä ja yritän nähdä rajapintoja, joissa järjestöt voisivat toimia tulevaisuudessa joko omia nykyisiä vahvuuksiaan korostaen tai niitä yhteistyössä muiden tahojen kanssa muokaten sekä omaksi, eri väestöryhmien että koko yhteiskunnan ja suomalaisen kulttuurin hyväksi

Rajapintojen yli 1:

- 3. sektori on perinteisesti aktivoinut jo aktiivisia, resursseja omaavia kansalaisia
 - Tulevaisuudessa täytyisi saada mukaan kokijoiksi, osallisiksi ja toimijoiksi myös niitä, jotka eivät ole aktiivisia
 - Aktivoimista kaipaavat erityisesti ne ryhmät, joilla on potentiaaleja resursseja
 - Toimintaa kohdistettava kipupisteisiin, mutta ei pelkästään sosiaalityönä, vaan järjestötyön osallistavaa ja toimijuutta vahvistavaa voimaa käyttämällä

Rajapintojen yli 2:

- Sektorirajat ovat perinteisesti olleet suuria, tiukkoja ja ylittämättömiä, mutta näitä esteitä tulee ennakoluulottomasti ylittää muistaen oma identiteetti ja toiminnan vahvuudet
 - a) 1., 2. ja 3. sektoreiden välillä – ”erilaiset toiminnan logiikat ja rahoitusjärjestelmät”
 - b) 3. sektorin sisällä - esim. liikunta-, kulttuuri-, sosiaaalialojen välillä
 - c) eri väestöryhmien tai sukupolvien välillä – lasten, nuorten ja ikääntyneiden välillä

Rajapintojen yli 2:

- Täytyisi kehittää:
 - yhteistyötä, hankkeita ja osaamista yhdistäviä koalitioita: eri sektorit ja toiminta-alueet oppisivat toisiltaan ja tavoittaisivat paremmin toiminnoillaan tukea tarvitsevat ryhmät (esim. kulttuurista/liikunnasta hyvinvointia – hankkeet)
 - toimintaresursseja voi löytyä, kun katsotaan ennakkoluulottomasti rajan yli (esim. mummot/vaarit lastensuojelussa ja nuorisotyössä tai järjestöt yhdessä yrittäjien ja kuntien kanssa rakentamassa ”palveluketjua” aktivoinnista, ennaltaehkäisyyn, kevyisiin palveluihin ja raskaampiin palveluihin)

Rajapintojen yli 3:

- Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan arvostus ja tuki tulisi nostaa uudelle tasolle:
 - Vapaaehtoistoiminnan hyvät puolet tulisi tehdä mahdolliseksi kaikille mm. yhteiskuntapalvelun laajentamisella koskemaan kaikkia positiivisena kansalaisvelvollisuutena ja –mahdollisuutena (esim. vapaaehtoistyötä asepalveluksen sijasta)
- 3. sektorin rahoituspohjaa tulisi laajentaa ottamalla käyttöön
 - lahjoituksille lisäverohelpotuksia,
 - mahdollisuus verotuksen yhteydessä maksaa ylimääräistä veroa vapaaehtoistoiminnan rahoittamiseen,
 - lisätä kuntien palvelujen/toiminnan ostamista järjestöiltä (myös sellaista, joka ei sovellu liiketoiminnaksi)

Rajapintojen yli 4:

- Suomalaisessa mallissa eri sektoreiden toimintojen välillä vallitsee hyvä tasapaino – rajapinnoilla käydään rakentavaa keskustelua, mutta ei ”rajasotaa”
- 3. sektori tuottaa eri tavoin resursseja sekä 1. että 2. sektorille: aktiiviset ja velvollisuudentuntoiset ihmiset tukevat monin eri tavoin ikääntyvää yhteiskuntaamme sen uusissa haasteissa niin osallistujina, toimijoina, tukijoina, kuluttajina, vähempinä palveluiden käyttäjinä kuin veronmaksajinakin

Rajapintojen yli 5:

- 3. sektorin olisi kyettävä:
 - Puhuttelemaan yksilöitä kokemuksellisesti ja ymmärtämään oma, ainutlaatuinen, paikkansa juuri merkityksellisten (identiteetti, osallisuus, toimijuus) kokemusten kenttänä
 - kokemuksellisuuden erilaiset laadut osattava kääntää 3. sektorin vahvuudeksi yhteiskunnassa, jotta vastavuoroisuus, osallisuus, vertaisuus ja luottamus lisääntyisivät ihmisten välisissä moninaisissa vuorovaikutussuhteissa

Kokemuksellisuus & sektorit

Kokemuksellisuudet	Laatu	Perusta	Sektori(t)
Elämys	passiivinen	oma mielihyvä	1. & 3.
Kokemus	merkityksellinen	ymmärrys itsestä ja maailmasta	3. & 4.
Osallisuus	aktiivinen	vaikutus omaan elämään	3. & 4.
Toimijuus	vaikuttava	vaikutus toisten elämään	3. & 2.

Liikunta- ja taidekokemuksia mahdollistavat ja estävät tekijät

Kokemuksellisuuden/ ilmaisullisuuden alue	Mahdollistava tekijä	Estävä tekijä
Liikunta/urheilu	Liikunnallisesti lahjakas	Kömpelö
Laulu	Lauluääni	Äänetön
Käsityö/kuvataide	Kätevä käsistään	Poropeukalo
Musiikki	Sävelkorva	Soittotaidoton
Tanssi	Rytmitaju	Puujalka
Ilmaisu	Rohkeus	En tuo esille itseäni

Rajapintojen yli 6:

- 3. sektorin olisi kyettävä vaikuttamaan ihmisten arkeen niin, että naiset ja miehet voisivat vastata niihin odotuksiin ja mahdollisuuksiin, joita yhteiskuntamme ja kulttuurimme heille tarjoaa.
- Kun ihmiset tasapainoilevat työ-, parisuhde-, vanhemmuus- ja vapaa-ajanodotusten ristipaineessa, niin vapaaehtoistoiminnan tulisi vaikuttaa niin, että se tukee myös vanhemmuutta, parisuhteita, työssä jaksamista samalla kun se tarjoaa mahdollisuuksia sisällökkääseen ja voimaannuttavaan vapaa-aikaan. Vapaaehtoistojankin on pidettävä huolta toimintakyvystään ja elämän mielekkyydestä vapaaehtoistoiminnan ulkopuolellakin.

Miehelle ja naiselle asettuvia kulttuurisia odotuksia

<i>Kulttuuriset odotukset</i>	Poika-mies	Parisuhde- mies	Työ-mies	Isä-mies
<i>Tärkeät vertaiset</i>	Vertaisryhmät kaverit	Tyttö/poika- ystävä, vaimo/mies	Työtoverit, työnantaja	Lapset, perheenjäse- net
<i>Tunteet Suhteet</i>	Ilo Kaveruus	Rakkaus Suhde	Velvollisuus kollegialisuus	Hoiva Auktoriteetti
<i>Ruumiilli- suudet</i>	Terve urheilullinen	Vuorovaikutuk sellinen hyvännäköinen	Kestävä kunnioitettava	Turvallinen hoivaava

Ihmisten eri roolien ja ajankäytön yhteensovittaminen järjestöissä

- Järjestöjen olisi myös muutettava omaa toimintaansa niin, että kaiken ikäiset ja erilaisissa elämäntilanteissa olevat ihmiset voisivat paremmin osallistua toimintaan
 - Järjestötoiminta ei voi olla vain paljon aikaa omaavien sinkkujen, muita tärkeitä rooleja hylkivien aktivistien tai (semi)professionaalien toiminta-areena
 - On kehitettävä toimintoja, joissa voi olla löyhästi, mutta silti intohimoisesti mukana ja eri rooleissa (parinsa kanssa, vanhempana, erilaisissa ryhmissä)

Rajapintojen yli 7:

- Kansalais- vapaaehtoistoiminnan yksi perusluonne on se, että toiminta ei ole yksinkertaisesti monistettavissa, joten
 - Joku toimija onnistuu siinä, missä joku toinen tai kaikki muut epäonnistuvat
 - kaikki toiminnot eivät sovellu esimerkiksi julkisen tai yksityisen palvelun kaltaiseksi toiminnaksi
 - vapaaehtoistoimintaa ei pitäisi tutkia tai arvioidakaan todennäköisyyksien tai monistuskyvyn perusteella, vaan yksittäistenkin onnistumisten ja esiin kaivettujen potentiaalien kautta

YHTEENVETOJA

Yhteenvetoja

- On tunnistettava eri sektoreiden toimintavastuut väestön eri ikäryhmien toiminnan, ennaltaehkäisevän työn ja palvelujen suhteen – on myös keskusteltava siitä, miten nämä vastuut tulevaisuudessa jaetaan tai miten ne yhdistetään.
- On kehitettävä 3. sektorin toimijoiden (sosiaali, liikunta, kulttuuri etc.) yhteistyötä, jotta toiminta kehittyisi sekä sisällöiltään että muodoiltaan ja tavoittaisi näin paremmin sekä uusia toimijoita että tuen ja palveluiden tarvitsijoita.
- On kehitettävä innovatiivisia keinoja 3. sektorin rahoituksen moninaistamiseksi ja vahvistamiseksi.

Yhteenvetoja

- On osattava puhutella ihmisten erilaisia kokemusmaailmoja ja merkityksenantoja aina elämyksistä toimijuuteen asti.
- On ymmärrettävä ihmisten arkielämän kokonaisuus ja on oltava yhtä aikaa realististi ja utopisti – eri elämäntilanteisiin tulisi räätälöidä juuri siihen elämänvaiheeseen sopivaa vapaaehtoistoimintaa.
- On osattava perustella eli tutkia ja soveltaa ja keskustella vapaaehtoistoiminnan hyvistä, mutta mahdollisesti myös sen vähemmän hyvistä puolista niin, että sen merkitys yksilöiden, yhteisöjen, yhteiskunnan ja kulttuurin tasolla ymmärretään ja se myös vaikuttaa ihmisten toimintaan ja yhteiskuntapolitiikan eri sektoreille.

Vinkkejä

- Isyyden voimavaroista ja niiden vahvistamisesta olen tehnyt työkirjan, joka löytyy Mannerheimin Lastensuojeluliiton nettisivuilta :
 - Tiihonen A. (2009) Isyyden pelikentät. Työkirja isille. Mannerheimin lastensuojeluliitto. www.mll.fi
- Jos kokemuksellisuudet kiinnostavat, niin niistä lisää artikkeleissa
 - Pirnes, Esa & Tiihonen, Arto (2011) Merkityksellisen ja kokemuksellisen (kansalais)toimijuuden pelikenttä. Yhteiskuntapolitiikka 76 (4), 436–448. (<http://www.stakes.fi/yp/2011/4/pirnes.pdf>)
 - Pirnes E & Tiihonen A. (2010) Hyvinvointia liikunnasta ja kulttuurista, Käsitteiden, kokemusten ja vastuiden uusia tulkintoja. Kasvatus & Aika 4(2) 2010, 203-235. (http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=275)
- Jos vertaistoiminta ja vapaaehtoisuus kiinnostaa, niin lue:
 - Tiihonen A (2010) Vapaaehtoisuus ja järjestöt lähimmäisvastuussa. Julkaisussa Lähimmäisvastuu Suomessa – ketä kiinnostaa? Etene-julkaisuja 28/2010 (http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=41970&name=DLFE-1001.pdf)
 - Tiihonen, Arto & Pirnes, Esa (2011) Maaseutuyhteisöllisyyden muutos ja tulevaisuuden näkymät -viitekehyksenä kulttuuri- ja liikuntaharrastukset. Teoksessa Kattilakoski M, Kilpeläinen A & Peltomäki P Yhteisöllisyydellä hyvinvointia ja palveluja maaseudulle. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 9/2011, Tampere. http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/2150/MMM_YTR_2012-WEB.pdf
 - Tiihonen, Arto (2011, toim) Vastavuoroisuutta, vertaisuutta ja osallisuutta ikäihmisille. Ikäihmisten vapaaehtois- ja vertaistoiminnan tutkimus- ja kehittämishanke (Vavero) 2007—2011. Loppuraportti. Ikäinstituutti raportteja 2/2011. (www.vapaaehtoisiksi-seniorina.fi)

Mieslähteitä

- Tiihonen, Arto (2012) Miksi ikämies liikkuu – liikunnan harrastaminen on merkityksellistä. Teoksessa Pietilä Ilkka & Ojala Hanna (toim.) Miehistä puhetta – Miehet, ikääntyminen ja vanhenemisen kulttuuriset mallit. Tampere (tulossa).
- Tiihonen, Arto (2011) Punapaidat – lahtelainen mäkilegenda. Kirja-arvointi teoksesta Karisto, A & Laaksonen P: Punapaidat – lahtelainen mäkilegenda. Liikunta & tiede, 48, (6), 94-96.
- Tiihonen, Arto (2011, toim) Vastavuoroisuutta, vertaisuutta ja osallisuutta ikäihmisille. Ikäihmisten vapaaehtois- ja vertaistoiminnan tutkimus- ja kehittämishanke (Vavero) 2007—2011. Loppuraportti. Ikäinstituutti raportteja 2/2011.
- Tiihonen Arto (2011) Veteraanileisureilijamies – erilainen liikkuja vai malli muille? Ikiliikkuja 5/21, 21-22.
- Pirnes, Esa & Tiihonen, Arto (2011) Merkityksellisen ja kokemuksellisen (kansalais)toimijuuden pelikenttä. Yhteiskuntapolitiikka 76 (4), 436–448. (<http://www.stakes.fi/yp/2011/4/pirnes.pdf>)
- Tiihonen A (2011) Erilaisia ikämiehiä. Teoksessa Kunto Viiru, Jorma Manninen, Mikko Nieminen, Harri Suominen, Christer Sundqvist, Arto Tiihonen & Raimo Taponen, toim. *Erlainen tapa vanheta*. Suomen Veteraaniruuheluliitto, Kajaani, 19-44.
- Tiihonen A (2011) Mitä "väliä" urheilemisella oikein on? - 11-15 –vuotiaat huippu-urheilun näkökulmasta. Teoksessa Salasuo M & Kangaspunta M (toim.): Hampaat irvessä. Painavia sanoja 11-15 –vuotiaiden kilpaurheilusta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuoristotutkimusseura, verkkojulkaisuja 39, 2011, 25-31. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/hampaatirvessa.pdf>
- Pirnes E & Tiihonen A. (2010) Hyvinvointia liikunnasta ja kulttuurista, Käsitteiden, kokemusten ja vastuiden uusia tulkintoja. Kasvatus & Aika 4(2) 2010, 203-235. (http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=275)
- Tiihonen A (2010) Vapaaehtoisuus ja järjestöt lähimmäisvastuussa. Julkaisussa Lähimmäisvastuu Suomessa – ketä kiinnostaa? Etene-julkaisuja 28/2010 (http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=41970&name=DLFE-1001.pdf)
- Tiihonen A (2009) Voimaannuttava arvointi – rakenne- ja toimijuusteorioiden näkökulma. Teoksessa: Pohjolainen P & Heimonen S (toim.) Toimintakyvyn laaja-alainen arvointi ja tukeminen. Oraita 1/1009. Helsinki: Ikäinstituutti, 89-100.
- Tiihonen A. (2009) Isyyden pelikentät. Työkirja isille. Mannerheimin lastensuojeluliitto. www.mil.fi
- Tiihonen A. (2007) Saisiko olla: "Todella upeeta", "Suuria seikkailuja", "EVVK:ta" vai kenties "Ambivalentti, tasa-arvoinen identiteetti ja vastavuoroisuuteen perustuvaa tekemistä pienellä kertomuksella"? Ryhmätyö-lehti 3 (2-8), 36, 2007.
- Tiihonen A. (2007) Nuoren miehen miehisyyksvalinnat – mahdollisuuksien ja odotusten mies. Teoksessa Martiskainen Liisa (toim.) Minä nuori mies. 2007.
- Tiihonen A. (2007) Miehisyyksvalinnat jalkapalloilijan elämässä. Teoksessa Itkonen H. & Nevala A. Kuningaspelin kentät – Jalkapalloilu paikallisena ja globaalina ilmiönä. Helsinki. Gaudeamus 2007.

Mieslähteitä

- Tiihonen A. (2007) Painia ikämiessarjassa – ikääntyneen miehen mahdollisuudet toteuttaa erilaisia miehisyyksiä. Raportissa Tiihonen A. & Syrén I (toim.) Ikääntyminen ja sukupuoli –seminaariraportti. Oraita 1/2007. Ikäinstituutti.
- Tiihonen A. (2007) Liiallisia odotuksia ja riittämättömyyden tunteita vai tasa-arvoinen ja rakkautta täynnä oleva parisuhde? Väestöliiton kuukauden kolumni, tammikuu 2007. (http://www.vaestoliitto.fi/parisuhdetietoa_ammattilaisille/kuukauden_kolumni/)
- Tiihonen, Arto (2004): "Mikään ei ole rumempaa kuin kaunis mies?!" Liikunta & tiede 4/2004, 21-26.
- Tiihonen, Arto (2003): Reikäpalloa isältä pojalle. Salibandy 5/2003.
- Tiihonen, Arto (2003): Body Talks – I Write. In Denison, Jim & Markula, Pirkko (eds.): Moving Writing: Crafting Movement in Sport Research. NY, Peter Lang.
- Tiihonen, Arto (2002): Nuorten väkivalta ja urheilu - kulttuurista taustaa ja toimenpide-ehdotuksia. Liikunta & tiede, 5/2002.
- Tiihonen, Arto (2002): Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134.
- Tiihonen, Arto (2002): Lihaan kirjoitettua ja ruumiissa koettua. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 51-74.
- Tiihonen, Arto (2002): Elämän ihanuus ja kurjuus. Ruumiillisen olemisentavan ja sisäisen tarinan muuttamisen mahdollisuudet. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 75-90.
- Tiihonen, Arto (2002): Tutkimukseni paikka. Ruumiillinen kokemus, tarina ja kvalitatiivinen tutkimus suomalaisessa mies- ja urheilututkimuksessa. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 91-116.
- Tiihonen, Arto (2002): Tarinoittaminen ja omaelämäkerrallisuus tutkimuksen ymmärrettäväksi tekemisessä. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 117-132.
- Tiihonen, Arto (2002): Ei ihan tavallisia tarinoita isistä ja pojista ja urheilusta. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 217-252.
- Tiihonen, Arto (2001): Minkälainen mies isä on? Teoksessa Löytöretki isyyteen (toim. Markus Torkkeli). Helsinki, Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
- Tiihonen, Arto (2001): SuVaa valmennukseen. Sukupuoli ja urheiluvalmennus. SLU-julkaisu 7/01.
- Tiihonen, Arto (1999): Asthma - the Construction of the Masculine Body. Teoksessa Ervo, Sören & Johansson, Thomas (toim.): Moulding Masculinities vol 2. Aldershot, Ashgate.
- Tiihonen, Arto (1999). Oikeita miehiä – ja urheilijoita. Urheilun miestutkimusta. Teoksessa Jokinen, Arto (1999, toim.): Mies ja muutos. Tampereen yliopisto.
- Linnavuori, Matti & Tiihonen, Arto (1999) (toim): Itsestään puhuvat miehet. Tasa-arvojulkaisuja 5/98.

Mieslähteitä

- Tiihonen, Arto (1997): Lihaan kirjoitettua ja ruumiissa koettua. Teoksessa Jokinen, Eeva (toim.): Ruumiin siteet. Tampere, Vastapaino.
- Tiihonen, Arto (1997): Tuli ja vesi, Se tavallinen tarina, Isän tuutulaulu. Teoksessa Silvennoinen, Martti, Tiihonen, Arto & Innanen, Mikko (toim.): Härkätaistelija kentän reunalla. Kertomuksia isistä, lapsista ja urheilusta. Jyväskylä, Jylk
- Tiihonen, Arto (1997): Suomalaisen miehen monta tulkintaa. Mitä, missä, milloin. Kansalaisen vuosikirja 1998. Helsinki, Otava.
- Tiihonen, Arto (1996): Urheilullisen miehen mahdolliset maskuliinisuudet. Lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopisto, liikunnan sosiaalitieteiden laitos.
- Tiihonen, Arto (1996): Urheilevat isä(n)kullat. Teoksessa Laiho, Marianna & Ruoho, liris (toim.): Naisen naamio, miehen maski. Sukupuoli journalistisessa kuvassa. KSL.
- Tiihonen, Arto (1996): Ikuisesti urheileva poika eli mistä on 'kunnon miehet' tehty? Teoksessa Hoikkala, Tommi (toim.): Miehen kuvia. Gaudeamus.
- Tiihonen, Arto (1995): Ole mies. Maskuliinisuus tutkimuskohteena (yhdessä Martti Silvennoisen kanssa): Liikunta & tiede 3/1995.
- Tiihonen, Arto (1995): Urheilu, mies ja yhteiskunta moraalin verkossa. Teoksessa Ylioppilasaineita 1995. SKS.
- Tiihonen, Arto (1994): Urheilussa kilpailevat maskuliinisuudet. Teoksessa Sipilä, Jorma & Tiihonen, Arto (toim.) Miestä rakennetaan - maskuliinisuuksia puretaan. Tampere, Vastapaino.
- Tiihonen, Arto (1993): Urheilijaksi, sankariksi, mieheksi? Urheilun initiaatiot ja mieheksi kasvamisen erilaiset kontekstit. Nuorisotutkimus 4/1993.
- Tiihonen, Arto (1992): Eka kilpailu, Miesten maailmaan, Jaliskronikka, Katsomon kuolema & Astma. Teoksessa Sironen, Esa; Tiihonen, Arto; Veijola, Soile (1992, toim.) Urheilukirja. Tampere, Vastapaino.
- Tiihonen, Arto (1990): Urheilu kertomuksena. Julkaisematon pro gradu -työ. Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos.

Kiitokset kokemuksellisesta
osallistumisestanne!